

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška cesta 5

Telefon interurban 113.

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno Din 16.—, četrtletno Din 9.—, inozemstvo Din 64.—, — Poštno-čekovni račun 10.603.

Cena inseratov: cela stran Din 2000.—, pol strani Din 1000.—, četrt strani Din 500.—, 1/8 strani Din 250.—, 1/16 str. Din 125.—, Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Če bratje mro...

Koroško pismo.

Tudi na Koroškem vlada gospodarska kriza. Kmet ne more prodati svojih pridelkov, ali pa le za prav nizko ceno. Tarejo ga visoki davki, ki jih je cela vrsta. Eden najbolj nadležnih davkov je davek na blagovni promet. Od vsake svinje, od vsake živali sploh, ki jo kmet proda, mora posebej plačati davek. Celó od čebel je treba plačati davek. — Poleg davka pa kmeta enako ali pa še bolj tlačijo socialne dajatve. Posestnik, ki je lani prodal svinj za 3000 šilingov, t. j. 24.000 Din, je moral lani plačati za svoje posle 2700 šilingov, t. j. 21.600 Din za socialno zavarovanje poslov. Torej skoro ves izkupiček, ki ga je dobil od prodanih svinj, je šel za kmeta težko obremenjujočo socialno dajatev. Pri vsem tem pa je treba pomniti, da zavarovani posel, če zboli, dobi v lekarni zelo pogosto manjvredna zdravila, ker se lekarne branijo dati draga zdravila, češ da jim bolniške blagajne slabo plačajo. Če hoče torej res dobra zdravila, si mora zavarovanec ista še sam plačati.

Nadaljno veliko zlo na Koroškem je danes priseljevanje Nemcev iz Nemčije ali nemška kolonizacija. Do zdaj so kupili Nemci iz Nemčije na Koroškem 4811 orolov sveta za 4.592.000 šilingov, t. j. za 36.736.000 Din. Od tega največ v slovenskem delu Koroške. Ta nemška kolonizacija je slovenskemu življu na Koroškem posebno nevarna. Danes že najdete skoro po vseh slovenskih župnijah in občinah na Koroškem nemške priseljence. Po vrhu vsega so ti navadno še luterani. Tako ima na primer mala slovenska župnija Vogrče pri Pliberku že dvajset nemških priseljenec — luteranov iz Nemčije. To je za malo župnijo, ki šteje komaj nekaj nad 300 duš, zelo visoko število. Z vsemi sredstvi se trudijo, da ponemčijo koroške Slovence. Ker jim gre ponemčevanje potom šole še prepočasí, še nasedlujejo nemške luterane med Slovenci. To delo vrši koroško nemško društvo »Heimathund« (domovinska zveza). Bolj pravilno bi se reklo »Heimathverrat« (izdajstvo domovine), kajti društvo vlačí tujca v deželo, da izpodriva domačina, predvsem Slovenca. »Heimathund« je nastal iz »Heimathdiensta«, to je društvo, ki je imelo v rokah vso nemško propagando ob plebiscitnem času.

Zelo žalostno je tudi v župnijah, ki so jih po plebiscitu zasedli nemški duhovniki. Ti so deloma slovenščino popolnoma izrinili iz cerkve in iz kateheze, ali pa so jo močno omejili. V Velikovcu, kjer je bila v dobi stare Avstrije vsako nedeljo po ena slovenska in ena nemška pridiga, evangelij pa se je pri obeh pridigah bral v obeh jezikih, danes ni nobene slovenske pridige več in tudi evangelij se čita samo nemški. V Grebinju so bile prej samo slovenske pridige, le evangelij se je čital tudi nemški, danes je vsako nedeljo nemška in slovenska pridiga, poje se pri maši samo nemški in tudi popoldanska nedeljska pobožnost je nemška (prej slovenska). In vendar šteje župnija 1400 duš, od tega trg Grebinj 400 duš; okolica 100 duš, ki so Slovenci. Tudi tržani so po narodnosti Slovenci, seveda nemškutarji.

Še slabše je v celovski okolici. Popolnoma ponemčene so cerkve v Grabštajnu, Št. Jakobu pri Celovcu, Zreleu, Vetrinju, Timenici, Št. Lipšu, Št. Tomažu. Poslušajmo, kaj piše »Koroški Slovenec« od 13. maja t. l. pod naslovom Št. Tomaž pri Celovcu:

»Junija 1926 je škofijstvo odredilo, da mora biti vsako drugo nedeljo slovenska pridiga. Teh pridig ni več. Dalje je škofijstvo odredilo, da se morajo otroci učiti tudi slovenske molitve. Pa se ne učijo slovenskih molitev, marveč samo nemške. (Župnijo oskrbuje koroški nemški duhovnik, ki je slovenščine le za silo vešč.) Lani je župnijo oskrboval župnik Kruger iz Timenice. (G. Kruger je Nemeč iz Virtembergškega, slovenščine ne vešč, čeprav je Timenica slovenska župnija.) Na Šentflorijanovo so lani prišle tri procesije. Prvo mašo je bral šentjakovski župnik. Takoj ob pričetku je začel timeniški župnik glasno moliti rožni venec v nemškem jeziku. Med celo drugo sveto mašo je bila nemška pridiga, četudi so hoteli peti domači pevci. Zadnjo sveto mašo bere domači župnik. Tukaj pevstva zbora (domači in šentjakovski) nista vedela, ko sta že dvakrat pogorela, kako naj si razdelita vloge. Pa ni bilo treba razdeljevati vlog, ker pred zadnjo mašo je prišel župnik Kruger v albi na kor in ukazal, da se sme pri njegovi maši peti samo nemški.«

Ubogi, ubogi koroški Slovenci, ko jim zdaj še iz cerkve izrivažo materinsko slovensko besedo!

Leta 1925. je izdala celovška škofijstvo stenski zemljevid župnij krške škofije. Na tem zemljevidu so označene

župnije: Timenica, Št. Lipš ob Krki in Št. Tomaž kot slovenske župnije. Danes v cerkvi v Timenici in v Št. Lipšu ne slišiš več slovenske besede, v Št. Tomažu ni več slovenske pridige! Župnija Grabštanj, Zrelec, Št. Jakob, Vetrinj — vse v celovski okolici — so na zemljevidu označene kot slovensko-nemške, torej kot pretežno slovenske; a ne odrasli vernik, ne otrok ne sliši več v teh cerkvah ali v šoli besede božje ali molitve v svojem slovenskem materinskem jeziku! Župnija Otmanje, ležeče na južnem pobočju in ob južnem vznožju slovite Magdalenske gore, je označena na imenovanem zemljevidu kot nemško-slovenska župnija (še pred 50. leti je bila to popolnoma slovenska župnija), pa i šola i cerkev sta popolnoma nemški. Ne ene slovenske besedice ne tod ne tam! — Žalostna nam majka, če bo šlo tako dalje, nam bodo čisto ponemčili Koroško!

Ali pa vzemite lepo slovensko župnijo Marija na Zili pri Beljaku, kjer je dolgo vrsto let pastiroval pisatelj gosp. Ksaver Meško. Tedaj je seveda je bilo v cerkvi pri Mariji na Zili vse slovensko. Danes je pri Mariji na Zili nemški duhovnik, cerkev je ponemčena in tudi ljudstvo se brzovito ponemčuje.

Tako se tepta naravno narodno pravo naših bratov v Korotanu. Na smrt so obsojeni, in obsodba se že brezobzirno izvršuje.

*

V NAŠI DRŽAVI.

Ustanovitev zavoda (instituta) za narodne manjšine v naši državi. V Subotici se ustanovi zavod za obrambo koristi vseh narodnih manjšin v naši državi. To bo prvi nestrankarski institut, ki bo namenjen v prvi vrsti za narodne manjšine v naši državi, in ne kakor tozadevni zavodi v Nemčiji in v Avstriji, ki se ne brigajo za svoje lastne manjšine, ampak jim je le naloga: zasledovati usodo in gibanje nemških manjšin onstran meje. Kako vrši avstrijski manjšinski institut za slovensko narodno manjšino na Koroškem, o tem razpravlja uvodnik »Slovenskega Gospodarja«.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Madžarski parlament bo razpuščen in bodo volitve še ta mesec.

Izid skupščinskih volitev v Rumuniji. Dne 1. junija so se vršile v Rumuniji skupščinske volitve, katere je vodila vladna stranka ministrskega predsednika Jorge skupno z liberalno stranko. V Rumuniji je pač na vladnem koplju oni, ki vodi volitve in to dejstvo so dokazale tudi tokratne volitve. Volilna borba je bila sicer ljuta, udeležba komaj 28—35%. Vlada je dobila ogromno večino in bo razpolagala v zbornici z dvetretjinsko večino. Vseh oddanih glasov je bilo 2.100.000. Vladna skupina je dobila 70%, narodna kmetijska stranka 15%, Bratianuva liberalna stranka 6%, madžarska narodna stranka 4, Varescova ljudska stranka 5, protižidovska skupina 4, Lupova stranka 3 ter socialni demokrati 3%. Komunisti so ostali brez mandata. Rumunski volilni red daje odločilno ugodnost večinski stranki. Uradno proglašena je ona skupina, koje volilna lista je dobila 40% oddanih glasov. V tem primeru jej pripade 30% vseh mandatov, ostanek pa se razdeli po razmerju glasov med vse stranke, pri čemur odnese večinska stranka največ. Tokrat so bile za naše razmere neverjetno poražene vse stranke, ki so igralle pred leti vodilno vlogo. — Dne 4. junija so se še vršile senatne volitve. Tudi pri teh volitvah je dobila vlada ogromno večino.

Nemški kancler Brüning in zunanji minister dr. Curtius sta se mudila v Londonu, kjer sta se posvetovala z angleškimi državniki o nemški gospodarski krizi, v katero so dovedla Nemčijo odplačevanja zunanjih posojil in vojne odškodnine.

Nemški socialni demokratje proti fašizmu in boljševizmu. V Leipzigu se je vršila skupščina nemške socialno-demokratske stranke. Voditelji so obsodili fašizem in naglašali, da med Rimom in Moskvo ni razlike iz državno-pravnega stališča. Povdarka vredna je ugotovitev poslanca Tarnowa, ki je rekel, da je v sovjetski Rusiji siromaštvo množic večje, kakor v vseh kapitalističnih državah.

Nemške hujskarije. V nedeljo dne 31. majnika se je vršilo v Vratislavi ogromno obiskano zborovanje Zveze frontnih bojnikov, ki se imenuje »Stahlhelm«. Poleg množice bivših vojakov se je udeležil zbora tudi bivši nemški prestolonaslednik, mnogo knezov ter generalov in celo sedajni šef nemške vojske general Hey. Govorniki so glede Poljske in Čehoslovaške naglašali, da ne bodo priznali mej, katere je določila proti vzhodu mirovna pogodba. Nemci ne bodo mirovali, dokler ne bodo vse Nemčiji po vojni odvzete pokrajine zopet vrnjene. Na tem kongresu je bilo baje tudi sklenjeno, da bodo stalhelmovci kandidirali bivšega prestolonaslednika pri prihodnjih predsedniških volitvah.

Mednarodni odbor bančnikov bo prevzel nadzorstvo nad dunajsko Narodno banko, dokler se ne uredijo razmere pri Kreditnem zavodu, ki je zavozil v polom.

Kaj osvežuje?

„JOGURA“
kdor jo pije, varuje svoje zdravje!

Iz španske republike. Španski ministrski svet je sklenil, da se bodo vršile volitve v ustavotvorno skupščino dne 28. junija, morebitne naknadne pa dne 5. julija t. l. Pripravljalna seja skupščine bo sklicana za 13. julija. Svečana otvoritev ustavotvorne skupščine bo dne 14. julija. — V mnogih španskih mestih in občinah so se vršile v nedeljo dne 31. maja nadomestne volitve v občinah, kjer niso bile potrjene mesca aprila. Pri teh volitvah je dobila republikansko-socialistična zveza 1645 mandatov, monarhisti le 555. — Vrednost španskega denarja pada. — Na Španskem popisujejo cerkveno imovino. — Na zboru republikanskih socialistov je bila izrečena zahteva, da se izžene iz Španije vse jezuitske in druge cerkvene redove.

Belgijska vladna kriza je rešena na ta način, da je sestavil novo vlado načelnik katoliške stranke Renkin iz katoliške in liberalne stranke.

*

PO SVETU
KATOLIŠKEM

Fašizem in katolicizem. Da je italijanski fašizem nacionalistična organizacija s poganskimi načeli, dokazuje ne samo njegov uničevalni boj zoper Slovence in Hrvate v Italiji, marveč tudi zoper italijanska katoliška društva. Glavni trn v peti fašizma so katoliška mladinska društva. Fašisti so zadnji čas vprav zdivjali zoper katoliške mladeniče, osobito dijake. Žrtev njihovih surovih napadov so postali tudi številni duhovniki. Svoje razdeljalno delo so vršili fašisti po prostorih katoliških društev. Kljub pogodbi med Vatikanom in italijansko državo so razdivjani fašisti po ulicah rimskega mesta klicali: »Smrt papežu!« ter sežgali njegovo podobo. V Benetkah so s stojnice, kjer so se delile srečke za proslavo sv. Antona Padovanskega, trgali Antonov grb ter pri tem v zasmeh prepevali krščansko pesem »Povsod Boga!« Tako dokazujejo italijanski fašisti, da je vzgoja, ki jo vršijo na svojih članih, povse poganska. Papež Pij XI. je imel popolnoma prav, ko je fašistično vzgojo ponovno obsodil kot pogansko. Da ima italijanski fašizem očiten namen, vso italijansko mladino vzgojiti na ta način, dokazuje dejstvo, da je italijanska vlada razpustila vsa katoliška mladinska društva. Tako je italijanski fašizem, ki se je nekaj časa potuhnil, stopil v odprt boj zoper katoliško Cerkev. Ob tej skali pa si bode razbil svojo glavo!

Španski katoličani se sami branijo. Izgredi socialistično-komunistične dru-

halj proti cerkvam in samostanom po španskih mestih so španskim katoličanom dokazali, da sedanja republikanska vlada ne daje dosti varstva veri in Cerkvi, cerkvenim osebam in napravam. Zato so si znani pregovor tako-le prikrojili: »Pomagajmo si sami, potem nam bo menda tudi vlada pomagala.« To samopomoč izvajajo španski katoličani po manjših mestih in v podeželju. Ko se je v Bilbau raznesel glas, da se pripravlja napad na samostan »Srca Jezusovega«, je množica obdala samostan ter ga tako dolgo branila, dokler ni prišla oborožena sila. Katoličani tako dolgo niso popustili, dokler se niso redovniki, ki so med tem iskali zavetja po zasebnih hišah, mogli mirno vrniti v svoj samostan. Slično se je zgodilo s kapucinskim samostanom v Coruni. Ko je nek zlikovec napadel redovnico iz Marijinega samostana, ga je množica za kazen tako pretepla, da ga je policija komaj še živega rešila. Iz Granade, kjer je druhal pred nekaj časom divjaško nastopila, je razdivjana tolpa korakala proti Maraceni, da bi tamkaj uprizorila slična divjaštva. Pa jih je katoliško ljudstvo tako sprejelo, da so komunistični divjaki jadrno zbežali nazaj proti Granadi. V Cordovi je vojaški guverner odredil, da se morajo vse zasebne šole, ki so v rokah redovnikov, takoj zopet odpreti, kar je ljudstvo sprejelo z velikim navdušenjem. V mestu Hernani so katoliško misleči meščani napravili prave barikade, da so se obranili divjaških požigalcev in razbijačev. V mestu Urbieti je vse prebivalstvo šlo pred samostane in cerkve, da jih je branilo. V Valenciji so žene in mladenke rešile zavetišče za škrofulozne bolnike, ki ga vodijo redovnice. V Malagi so divjaki hoteli zažgati zavetišče sv. Mihaela za otroke, pa jih je prebivalstvo s pomočjo oborožene sile pregnalo. V Madridu je skupina delavk preprečila, da niso brezbožni komunisti in podobni svobodomisleci sežgali cerkev sv. Martina. V Madridu je odposlanstvo katoliških žen izročilo predsedniku vlade Zamori spomenico, podpisano od 35.000 žena, v kateri zahtevajo, da mora dati vlada vsa potrebna jamstva za svobodo vere in njenega izvrševanja in za varnost katoliških redovnikov. Tako so španski katoličani posegli po najboljšem sredstvu zoper framasonsko in socialistično svobodomiselstvo: po samopomoči in samoobrambi. In čimbolj energično in učinkovito bodo rabili to orožje, tem večji rešpekt bodo imeli pred njimi nasprotniki vere in Cerkve!

Odkod spor med Litvo in Vatikanom? Prvi spor med Vatikanom in Litvo je nastal, ko je mesto Vilno, ki ga Litva smatra za svojega, postavil papež pod poljskega kardinala. Takoj nato je vlada pričela odkrito nastopati proti Cerkvi in preganjati duhovnike ter jih nekaj tudi vrgla v ječo. Pritisk je rodil odpor pri duhovščini, ki je bila do tedaj odločno patrijotičnega mišljenja, a je zdaj v odgovor na preganjanje vlade pričela vlado in njeno počenjanje obsojati in se boriti za svoje pravice. Pri zanetenju spora pa je tudi imela Moskva svoje prste vmes. Prido